

3. При проведенні дослідження необхідно звернути увагу на суми дебіторської заборгованості, що обліковуються значний час – на практиці подібні факти іноді пов'язані з відмовою замовника від приймання і оплати робіт у зв'язку з неповним або неякісним виконанням об'єму робіт, виконанням обсягів робіт, за якими відсутнє фінансування (не укладені договори).

4. Необхідно звернути увагу, чи немає сторнованих записів по списанню матеріалів в аналітичному обліку (форми М-29, М-19), – на практиці це часто пов'язано з приписками об'ємів виконаних робіт і необґрунтованим списанням фактично відсутніх матеріалів.

Таким чином, проведення подібних експертних досліджень комплексно, сприятиме дотриманню принципу повноти дослідження та зростанню якості забезпечення правосуддя.

Список бібліографічних посилань: 1. Методичні рекомендації з проведення державною контрольно-ревізійною службою ревізій використання коштів на будівництво : затв. наказом Головкин від 27.02.2009 № 39 // Refdb.ru : сайт. URL: <https://refdb.ru/look/2163874-pall.html> (дата звернення: 11.10.2018). 2. Затоцький А. Особливості призначення судових експертиз під час установлення обставин, які мають значення в процесі розслідування злочинів у сфері будівництва. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 6. С. 173–178. 3. Настанова щодо визначення прямих витрат у вартості будівництва ДСТУ-Н Б Д.1.1-2:2013 : затв. наказом М-ва регіонал. розвитку, будівництва та житлово-комунал. господарства України від 05.07.2013 № 293. URL: http://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page.html?id_doc=1855 (дата звернення: 10.10.2018). 4. Правила визначення вартості будівництва ДСТУ Б Д.1.1-1:2013 затверджено Наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 05.07.2013 № 293. URL: http://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page.html?id_doc=1855 (дата звернення: 10.10.2018).

Одержано 12.10.2018

УДК 343.137.5

Олена Петрівна ЗАВОРИНА,

викладач кафедри кримінального процесу та організації
досудового слідства факультету № 1
Харківського національного університету внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ ВБИВСТВ, ЯКІ ВЧИНЯЮТЬСЯ НЕПОВНОЛІТНІМИ

Упродовж 9 місяців 2018 року слідчими НП України розпочато 1,2 тис. кримінальних проваджень за фактами очевидних умисних вбивств.

Найбільше зростання кількості зареєстрованих умисних вбивств відбулося в Хмельницькій (+20, або 133,3 %), Харківській (+16, або 16,8 %), Миколаївській (+15, або 57,7 %), Житомирській (+10, або 24,4 %), Вінницькій (+9, або 28,1 %), Чернігівській (+8, або 24,2 %), Тернопільській (+6, або 66,7 %) та Сумській (+5, або 15,6 %) областях у порівнянні з 2017 роком.

Питома вага встановлених осіб, які вчинили умисні вбивства становить 91,9 %, що на 4,2 % краще, ніж торік (87,7 %). Найнижчий відсоток розслідування умисних убивств в Чернівецькій (83,3 %), Черкаській (87,2 %), Житомирській (88,2 %), Дніпропетровській (89,3 %), Рівненській (90 %), Луганській (90,5 %), Одеській (90,7 %), Донецькій (91,2 %), Запорізькій (91,3 %) областях та в м. Києві (87,3 %).

Невстановлені особи, які вчинили умисне вбивство у 95 кримінальних провадженнях. Найбільше у Дніпропетровській (14), Харківській (9), Одеській (8), Донецькій, Житомирській, Запорізькій (по 6), Черкаській (5) областях та в м. Києві (10).

Аналіз статистичних даних свідчить, що на організацію роботи підрозділів Національної поліції щодо виявлення та розслідування вбивств, в тому числі, які вчиняються

неповнолітніми, впливає низка чинників, зокрема: неякісне або несвоєчасне виконання оперативними підрозділами доручень про проведення С(Р)Д та НС(Р)Д, у той же час, практика свідчить, що від якісного проведення комплексу слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій залежить ефективність виявлення та розслідування вбивств, в тому числі, які вчинені неповнолітніми.

КПК України передбачає проведення наступних видів слідчих (розшукових) дій:

1. допит, у тому числі одночасний допит двох чи більше вже допитаних осіб (ст. 224–226 КПК України); допит свідка, потерпілого під час досудового розслідування слідчим суддею; допит у режимі відеоконференції (ст. 232 КПК України);

2. обшук (ст. 233–236 КПК);

3. огляд: місця події, місцевості, приміщень, житла чи іншого володіння особи, речей та документів (ст. 237 КПК), трупа (ст. 238 КПК), огляд трупа, пов'язаний з ексгумацією (ст. 239 КПК), місця вчинення кримінального правопорушення (п. 2 ч. 2 ст. 520 КПК);

4. пред'явлення для впізнання: особи (ст. 228 КПК), речей (ст. 229 КПК), трупа (ст. 230 КПК);

5. слідчий експеримент (ст. 240 КПК);

6. освідування особи (ст. 241 КПК);

7. залучення експерта та проведення експертизи (ст. 242–243 КПК).

Підставами для проведення С(Р)Д є наявність підстав достатніх відомостей, що вказують на можливість досягнення мети.

Відзначимо, що першочерговими заходами під час досудового розслідування вбивств, які вчиняються неповнолітніми є невідкладні С(Р)Д, зволікання з проведенням яких може привести до негативних наслідків для кримінального провадження, зникнення слідів кримінального правопорушення або особи, яка його вчинила, предметів, що зможуть подальшому бути речовими доказами, зміну обстановки тощо. В подальшому, під час досудового слідства, проводяться первинні С(Р)Д, з яких починається провадження і які проводяться до внесення відомостей до ЄРДР або відразу після їх внесення, до вручення особі повідомлення про підозру. Крім того, проводяться обов'язкові С(Р)Д такі як, призначення експертизи для встановлення причин смерті (ч. 2 ст. 242 КПК).

Аналіз емпіричного матеріалу дозволив дійти висновку, що під час досудового розслідування вбивств, які вчиняються неповнолітніми, переважно проводяться такі слідчої (розшукові) дії, як:

1) огляд (в залежності від об'єкта можна виділити такі види огляду: огляд місця події (місце вчинення кримінального правопорушення); огляд місцевості; огляд приміщень; огляд житла чи іншого володіння особи; огляд речей та документів (особливо записи з камер відео спостереження); огляд трупа; огляд трупа, пов'язаний з ексгумацією;

2) допит (допит малолітньої та неповнолітньої особи має особливості: викликається до слідчого, прокурора, слідчого судді, суду, через його батьків або інших законних представників; обов'язковою є присутність законного представника, педагога або психолога, а за необхідності – лікаря; обмежений час проведення; особи, які не досягли 16-річного віку не попереджаються про кримінальну відповідальність за відмову від давання показань і за завідомо неправдиві показання);

3) обшук (особи; житла; транспортних засобів, земельних ділянок, гаражів, приміщень побутового, господарчого та іншого призначення, з метою виявлення слідів, знарядь вбивства, інших речових доказів);

4) слідчий експеримент (з метою перевірки і уточнення відомостей, які мають значення для встановлення обставин вбивства);

5) освідування (з метою виявлення та фіксування на тілі особи слідів кримінального правопорушення або особливих прикмет);

6) залучення експерта та проведення експертизи (судово-медичної, судово - біологічної, криміналістичної (трасологічна, балістична, дактилоскопічна), комплексної психолого - психіатричної, психологічної тощо).

Крім того, комплекс С(Р)Д та НСРД під час досудового розслідування вбивств, які вчинені неповнолітніми, визначається наявною слідчою ситуацією, яка склалася на конкретному етапі кримінального провадження.

Однак, однією з особливостей кримінальних проваджень щодо вбивств, які вчиняються неповнолітніми є те, що на початковому етапі розслідування слідчий зазвичай не має даних, що злочин вчинено саме неповнолітньою особою. Тому, основним завданням початкового етапу розслідування вбивств, які вчинені неповнолітніми, є збір якомога більшого об'єму інформації щодо всіх елементів складу вказаного злочину: особа вбивці, жертва, співучасники, свідки; мета, мотиви злочину; механізм злочину тощо.

Отже, у наш час до особливостей оперативно-розшукового забезпечення досудового розслідування вбивств, які вчиняються неповнолітніми можна віднести взаємозалежність рівня встановлення осіб, які вчинили даний вид злочину та його розслідування, від чіткої та ефективної взаємодії між підрозділами кримінальної поліції та слідства.

Одержано 01.10.2018

УДК 343.125.133(477)(075)

Уляна Олегівна ЗАЄЦЬ,

слухач магістратури Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Олександр Олександрович Юхно,

доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри кримінального процесу та організації досудового слідства факультету № 1

Харківського національного університету внутрішніх справ

ОКРЕМІ ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ВИКОНАННЯ ПОВНОВАЖЕНЬ СЛІДЧИМ ПРИ ОБРАННІ ЗАПОБІЖНИХ ЗАХОДІВ

За дослідженням встановлено, що запобіжні заходи є складовою частиною заходів забезпечення кримінального провадження. В свою чергу мета та підстави застосування запобіжних заходів передбачено положеннями ст. 177 КПК України, а перелік видів запобіжних заходів наведено у положеннях ст. 176 КПК України, з яких найбільш м'яким видом запобіжних заходів є особисте зобов'язання, а найбільш суворим видом-тримання під вартою. Під час досудового розслідування запобіжні заходи застосовуються слідчим суддею за клопотанням слідчого, погодженого з прокурором, або за клопотанням прокурора. Запобіжні заходи можуть застосовуватись й за клопотанням самого прокурора. При застосуванні будь-якого виду запобіжного заходу крім мети та підстав слідчому, прокурору необхідно враховувати й обставини, що передбачені положеннями ст. 178 КПК України. Запобіжні заходи можуть застосовуватись лише до певних учасників кримінального провадження – підозрюваного або обвинуваченого. Слід підкреслити, що під час зміни статусу учасника кримінального провадження (з підозрюваного на обвинуваченого), законодавець не вимагає повторного прийняття рішення про застосування запобіжного заходу. Разом з тим, такі пропозиції висловлювались у науковій літературі. Як вважає М. І. Капінус, якщо щодо підозрюваного обрано запобіжний захід у виді домашнього арешту або тримання під вартою, то відносно нового учасника – обвинуваченого, необхідно повторно обрати запобіжний захід. Така новела, на думку вченого, повинна стати важливою гарантією законності та обгрунтованості обрання та зміни запобіжного заходу [16, с. 295]. Проте, на нашу думку, вносити такі зміни до КПК України потреби немає, оскільки це збільшить процесуальні витрати й дублювання в роботі.

Усі запобіжні заходи застосовуються під час досудового розслідування лише за рішенням слідчого судді, а під час судового провадження, судом. Разом з тим, ініціювання рішення про обрання або зміну запобіжного заходу приймають участь слідчий та прокурор. З цією метою слідчий, прокурор складає клопотання про застосування певного виду запобіжного заходу, яке повинно відповідати вимогам ст.184 КПК України. Якщо